

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 13.03.2020
Vår ref.: 201841314-76
Arkiv: 617
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Hilde Aass/Jon Krogvold

Oversendelse av klager på vedtak om godkjenning av konsesjonspliktige endringer, MTA og detaljplan for Lutelandet vindkraftverk, Fjaler kommune og NVEs vurdering av utsatt iverksettelse

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i vedtak av 28.06.2019 godkjent søknad om konsesjonspliktige endringer, MTA og detaljplan for Lutelandet vindkraftverk. NVE har mottatt 14 klager på vedtaket. Lutelandet Offshore Energi AS ber om utsatt iverksettelse av vedtaket i brev av 30.01.2020, som en utdyping av klagen av 19.08.2019.

Sogn og Fjordane Turlag og Forum for natur og friluftsliv i Sogn og Fjordane ba om utsatt klagefrist i brev av 16.08.2019. NVE innvilget ny frist til 09.09.2019.

Klagene er gitt innen klagefristen og tilfredsstillende de øvrige vilkår for klagerett i forvaltningslovens kapittel VI. NVE har forberedt klagen i tråd med forvaltningsloven § 33.

NVE kan ikke se at noen av klagen gir grunnlag for å endre vårt vedtak av 28.06.2019. NVE opprettholder derfor vedtaket og oversender saken til Olje- og energidepartementet (OED) for endelig avgjørelse.

NVE har besluttet å ikke gi utsatt iverksettelse av vedtak av 24.06.2019 til klagen er avgjort.

Bakgrunn for saken

NVE gav den 11.05.2011 og 08.07.2011 Lutelandet Energipark AS tillatelse til å bygge henholdsvis Lutelandet testanlegg på (10 MW) og Lutelandet vindkraftverk (45 MW) i Fjaler kommune. Vedtakene ble påklaget, og stadfestet av Olje- og energidepartementet (OED) den 24.10.2012.

NVE ga Lutelandet Energipark AS utsatt frist for idriftsettelse av Lutelandet vindkraftverk den 12.08.2014 til 31.12.2020, samt forlenget varighet på konsesjonen den 15.04.2015 til 31.12.2045. I vedtak av 03.05.2018 gav NVE utsatt frist for idriftsettelse av Lutelandet vindkraftverk til 31.12.2021, og forlenget varighet på konsesjonen til 31.12.2046. Det ble ikke søkt om utsatt frist for idriftsettelse og forlenget varighet på konsesjonen for Lutelandet testanlegg.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsvæien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Lutelandet Energipark AS søkte den 31.01.2019 om planendring fra konsesjonen. De søkte om at den tidligere konsesjonen til Lutelandet testanlegget inngår som en del av konsesjonen til Lutelandet vindkraftverk, og at anlegget samlet vil ha en installert effekt på 56 MW. De søker samtidig om å etablere en logistikkvei på om lag 300 meter fra eksisterende kaianlegg på Fløholmen og inn i planområdets søndre del. I tillegg ønsker de å redusere planområdet med 0,03 km².

Lutelandet Energipark AS sendte inn oppdatert søknad den 14.06.2019, hvor de har tatt ut logistikkveien i sør fra planene. I tillegg søker de om en mindre utvidelse av planområdet i nordøst for å etablere en adkomstvei som knytter planområdet til eksisterende vei øst for Kringlevatnet.

NVE gav i vedtak av 28.06.2019 Lutelandet Energipark AS konsesjon til 56 MW installert effekt og ny adkomstvei i nordøst, og en reduksjon av planområdet i sør på 0,03 km². (NVE ref. 200703458-99 og 201841314-46).

I henhold til konsesjonen post 10 og 11 skal det utarbeides henholdsvis en detaljplan og en miljø-, transport- og anleggsplan, som skal godkjennes av NVE før anleggsstart. NVE mottok detaljplan og miljø-, transport og anleggsplan for Lutelandet vindkraftverk 31.01.2019. Planene ble sendt på høring. NVE godkjente MTA og detaljplan i vedtak av 28.06.2019 (NVE ref. 201841314-46)

Vedtaket om godkjenning av konsesjonspliktige endringer, MTA og detaljplan er påklaget. NVE har i denne oversendelsen forberedt klagen i tråd med forvaltningsloven § 33.

Klagene

Vedtaket er påklaget av følgende:

- Fylkesmannen i Vestland
- Atle og Signe Øen
- La Naturen Leve v/Inger Leirvåg
- Asgeir Hope og Linda Merete Johnson Hope g.nr.274/8
- John Skår
- Lutelandet Offshore AS v/Tor Gjertsen (LLOF)
- Leif Roald Skår
- Advokatfirmaet Elden v/Torbjørn Kolås Sognefest på vegne av Skår VVS AS med flere
- Korssund Hyttelag v/Jarl-Egil Haugsbø
- Advokatfirmaet Grette AS på vegne av Korssund Hyttelag
- Korssund Handel AS
- Idar Skår
- Sogn og Fjordane Turlag, Naturvernforbundet, Norsk Ornitologisk Forening, Forum for natur og friluftsliv i Sogn og Fjordane
- Nei til vindkraft – Bevar Naturen v/Odd Yndestad

Fylkesmannen i Vestland påklager vedtaket i brev av 19.08.2019. Fylkesmannen mener at ingen av innvendingene fylkesmannen hadde sendt inn til høringsuttalelse 07.03.2019 er fulgt opp av NVE. De mener at det er avgjørende mangler ved vurdering av kapittel 2 i naturmangfoldloven, og skriver at vedtaket NVE har gjort ikke er basert på tilstrekkelig kunnskap i denne saken. Spesielt peker Fylkesmannen på problemstillinger knyttet til fugl og fugletrekk, hvor kunnskapsgrunnlaget nylig har blitt markant bedre.

I Fylkesmannens uttalelse til detaljplan og MTA pekte de på at det burde gjennomføres for- og etterundersøkelser for å finne avbøtende tiltak med tanke på trekk, og foreslo å stanse vindturbinene i perioder under trekket. De er ikke fornøyde med NVE sin vurdering i «5.2 Fugl: Gjennom KU ble det utredet at planområdet ikke har stor verdi for fugl. Prosjektet planlegger ikke for særskilte avbøtende

tiltak for fugl», da Fylkesmannen har pekt på at det ikke er tilstrekkelig å kun forholde seg til planområdet for å følge opp kapittel 2 i naturmangfoldsloven. Det er registrert hekkende hubro i området like utenfor planen og passerende fugletrekk, som setter krav til å se på et større geografisk område når naturmangfoldsloven kapittel 2 blir vurdert.

Fylkesmannen mener godkjenningen fra NVE på punkt 5.2 om fugl i MTA-planen er gjort på grunnlag av vurderinger fra 2011. Disse vurderingene har feil og mangler, inkludert disse sentrale vurderingene:

- Konsekvensutredningene viser at trekkende fugl passerer vindkraftverket vest for Værøyene.
- Vindkraftverket er planlagt i et åpent landskap og av en størrelse som ikke synes å utgjøre en vesentlig barriereeffekt for trekkfugl.
- Eventuelle virkninger er redusert som følge av de plantilpasninger som er gjort i plan- og reguleringsarbeidet.
- Lutelandet vindkraftverk ikke vil påvirke bestandsutviklingen av utsatte fuglearter i plan- og influensområdet.

Fylkesmannen skriver at NVE mangler kompetanse på biologi på saksbehandlernivå, og dermed har stolt på påstander fra konsulenter. De mener at det ikke er noen grunn til å gjøre dette lenger, ettersom det i 2018 var fugleradar plassert på Bremangerlandet, og det i 2018/2019 var brukt radar ved Guleslettene. I tillegg var Frøya-radaren plassert i 2011 og gav interessant informasjon. Rapportene fra disse undersøkelsene viste at hovedtrekket går over land, og at trekket er mest omfattende om natten. En vesentlig del av fuglene trakk i høyder mellom 0 og 300 meter, som betyr at mange hundre tusen fugler vil passere sveipearealene for rotorbladene.

I tillegg mener Fylkesmannen at det er manglende kunnskap om hubro. NVE slår fast at leveområdet for hubro kan være opp til 10 km², men dette mener Fylkesmannen er feil. Fylkesmannen skriver at leveområdet er mye større, på 20-31 km² i hekketiden, og 42-66 km² utenom hekketiden. På bakgrunn av at rotorbladene bare har avstand 30 meter til bakken, vil hubroen ha svært små sjanser til å overleve hvis den passerer. Dette og den nye kraftlinjen vil føre til vesentlig forverring av regionalbestand av hubro mener Fylkesmannen.

Fylkesmannen mener det i praksis er umulig å påvise at et vindkraftverk vil få konsekvenser på regionalt eller nasjonalt nivå, før NVE vil ta hensyn til fugl. De mener at det er nødvendig å ta paragrafene i naturmangfoldloven del 2 mer alvorlig, ettersom det er påvist at det vil passere millioner av trekkfugler gjennom anleggene i Sogn og Fjordane, og at Lutelandet etter alt å dømme er plassert i denne trekkruta.

Atle og Signe Øen påklager vedtaket i brev av 18.08.2019. De ber om at måleresultatene for støy og skyggekast blir gjort lett tilgjengelig på nett, slik at berørte kan følge med. I tillegg ønsker Øen at perioden for gjennomsnittsmåling blir kortere enn ett år, og foreslår en periode på tre måneder. Dette på grunnlag av at støy og skyggekast ligger over tillatte grenser og dermed krever avbøtende tiltak. Øen mener derfor at faren for overskridelse er ekstra stor og god kontroll er ekstra viktig. I tillegg mener Øen det er et brudd på lovverket å gi Lutelandet Energipark AS en utvidet konsesjon uten en ny søknad.

La Naturen Leve v/Inger Leirvåg påklager vedtaket i brev av 18.08.2019. De mener det ikke er noen grunn til å fatte vedtak i saken om Lutelandet vindkraftverk på nåværende tidspunkt, og at godkjenning av MTA- og detaljplan må sendes tilbake til NVE og behandles etter den praksis som NVE vil etablere på sikt. Dette begrunnes med et brev som ble sendt fra NVE til OED 11.04.2019, hvor det fremgår at meldinger og søknader om å etablere vindkraftverk ikke vil bli behandlet eller sendt på høring før nasjonal ramme er fastsatt av departementet.

La Naturen Leve mener at det ikke er noen tvil om at testanleggets konsesjon er utløpt, da anlegget skulle vært satt i drift innen 01.05.2016. De skriver at hensikten med testanlegget var å gjennomføre fullskala testing av turbinteknologi for fremtidig offshore bruk, og at dette hverken er gjennomført eller forsøkt gjennomført.

Økningen fra 45 MW til 56 MW effekt tilsvarer 24,4%, som er å anse som vesentlig ifølge La Naturen Leve. Dermed mener de at konsesjonen gitt 28.06.2019 på 56 MW må betraktes som ny konsesjon, uten at det foreligger konsesjonssøknad og konsekvensutredninger. Derfor mener de dette vedtaket må avslås.

Fra forskrift om konsekvensutredninger fra 01.07.2017 fremgår det at vindkraftanlegg med installert effekt på mer enn 10 MW alltid skal ha konsekvensutredning, og at utvidelser eller endringer av tiltak som i seg selv overstiger størrelseskriteriet i vedlegget også skal ha konsekvensutredning. Derfor mener La Naturen Leve at utvidelsen på 11 MW skulle hatt nye konsekvensutredninger. De eneste supplerende konsekvensutredningene er for Naturmangfold fra 29.03.2019, og alle øvrige konsekvensutredninger er datert 18.02.2009 for installert effekt på 45 MW. La Naturen Leve sin oppfatning er at vedtaket fra 28.06.2019 ikke er gyldig grunnet manglende konsekvensutredning.

La Naturen Leve mener også at saksbehandlingen gjeldene de 10 vindturbinene ikke er korrekt. De mener det er mest naturlig å sammenligne vedtaket 28.06.2019 med vedtaket 08.07.2011, istedenfor vedtaket fra 06.04.2009. I vedtaket fra 2011 er det skrevet at det anses som uaktuelt å bruke 6 MW turbiner, og at 3 MW turbiner ikke er vesentlig større enn 2 MW som er lagt til grunn for utredningene. Løsningen som har fått konsesjon innebærer i praksis en økning på 29.5%, eller 41 meter, fra 139 til 180 meter. Turbiner over 150 meter skal i tillegg ha blinkende rødt lyst om natten og hvitt om dagen. De viser til brev fra NVE til vindkraftbransjen der NVE ikke vil godta endret plass av turbiner og endret høyde uten ny faglig vurdering og visualisering. La Naturen Leve mener dette ikke er tilfredsstillende ivare tatt i hverken MTA fra 31.01.2019 eller supplerende utredning fra 29.03.2019. De mener også at endret høyde og plassering vil bidra til å øke konfliktnivået betraktelig.

La Naturen Leve viser til at Olje- og energiministeren understreket den 15.06.2019 at prosjektene skal ha lokal støtte og at det må være behov for kraften. Fjaler kommune har ønsket vurdering av om kunnskapen om naturmangfold har vært god nok, og hvilke virkninger anlegget vil ha på industriområdet på Lutelandet med tanke på støy og skyggekast. La Naturen Leve mener manglende innfrielse av kommunens ønsker bidrar til å svekke den lokale støtten. I tillegg mener de at det ikke er behov for denne kraften, ettersom det forbrukes ca. 7 TWh i Sogn og Fjordane og produseres ca. 17 TWh. 10 TWh eksporteres ut av fylket og er på omtrent samme nivå som det som eksporteres ut av Norge. Estimert årlig produksjon er 167 GWh mot 121 GWh i den opprinnelige konsesjonen. De mener derfor at dette er et lite anlegg som det ikke er behov for.

La Naturen Leve skriver at det ikke er noen lokaløkonomisk effekt av vindkraftverk. Dette er basert på undersøkelser fra Tyskland som sammenlignet 400 fylker over en åtteårsperiode. Hovedkontrakten for anleggsarbeidet på Hennøy gikk til Risa AS i Rogaland, og verdiskapningen derfra var ikke lokal. Driften av Solheim Hytter og Tomter AS i Engerdal ble nedlagt som følge av vindkraftplaner, og åtte personer mistet jobben. 24 bygninger blir sannsynligvis helt eller delvis verdiløse, da de kommer til å bli utsatt for støy over grenseverdien på Lden 45 dBA. Støyen vil også plage de ansatte på Lutelandet Offshore AS. Dermed mener de at vindkraftverket vil høyst sannsynlig ha negativ verdiskapning og det vil ikke bli noen sameksistens mellom vindkraftverk og annen næringsvirksomhet.

Kapasiteten til nettet for å ta imot vindkraft er på 45 MW. La Naturen Leve skriver at oppgradering til 56 MW krever 29 km med nye linjer som i seg selv vil være et stort inngrep og kan skape ytterligere konflikter. Samfunnskostnadene i form av nytt nett samt negativ verdiskapning gjør at dette fremstår som et samfunnsmessig ulønnsomt prosjekt mener La Naturen Leve. Dette underbygges av at NVE har

ekskludert dette området fra nasjonalrammen. I tillegg viser de til NVEs «Prioriteringskriterier for konsesjonsbehandling av vindkraftprosjekter», hvor det fremgår at ledig kapasitet for nett er et viktig kriterium.

I MTA på side 22 er det konstatert at sannsynligheten for ising er svært lav. La Naturen Leve er uenige, ettersom det i konsesjonssøknaden for Ulvegveina fremgår at store deler av området er godt eksponert for ising. Det har i tillegg vært utfordringer relatert til ising i nabokommunen Solund.

NVE anbefaler i en temarapport angående nabovirkninger en minsteavstand på 4 ganger turbinens totalhøyde og L_{den} 45 dBA som grenseverdier på støy. La Naturen Leve er uenige med NVE at det skal være mulig å inngå avtaler som gjør det mulig for utbygger å kjøpe seg ut av problemene og dermed unngå regelverket. De mener dette vil undergrave tilliten til regelverket og skape konflikt i lokalsamfunnet.

La Naturen Leve viser til at NVE konstaterer at det er aktivt hekkende hubro innenfor en radius på 5 km til vindkraftverket. De mener at NVE er av den oppfatning at siden hubro flyr lavt og har godt syn, at sannsynligheten for kollisjon med turbinen er liten, og at området ikke synes å ha store verdi for fugl. La Naturen Leve er uenige i dette, da det kun er 30 meter fra rotorblad ned til bakken. Området er ansett som svært viktig trekkorridor for fugl, og er dermed av nasjonal betydning. De mener at føre-var-prinsippet bør gjøres gjeldene når det er tvil om det er positiv effekt av tiltaket.

I tillegg fattet Fjaler kommunestyre et vedtak den 17.06.2019, som konstaterte at de foreslåtte områdene i Fjaler ikke er egnet til vindkraftutbygging og som ba NVE legge frem et nytt kart som gjenspeilet det reelle behovet for areal for vindkraftutbygging.

La Naturen Leve ønsker at vedtaket 28.06.2019 basert på søknad om planendring 31.01.2019 og MTA- og detaljplan 31.01.2019 bør avslås. De mener at hele saken burde sendes tilbake til NVE og behandles på nytt i henhold til praksis som NVE i brev 11.04.2019 signaliserer at de vil etablere.

Asgeir Hope og Linda Merete Johnson Hope g.nr.274/8 påklager vedtaket i brev av 18.08.2019. Dette gjør de på grunn av manglende varsling for deres eiendom, på tross av tidligere bemerkninger til NVE. De mener at ettersom de ikke har blitt varslet tidligere, har de heller ikke blitt orientert om sin rett til å sende inn klage før det var for sent i forhold til fristen tidligere i 2019. Deres eiendom er innenfor 1500 meter fra anlegget, som er lagt til grunn for varsling, spesielt siden det er worst-case beregninger som skal gjelde.

De lurer også på hva som vil skje hvis det reelle støynivået viser seg å være større enn beregnet, ettersom deres eiendom er vurdert til 44,9 dBA og grensen er på 45 dBA. De mener større margin burde bli gitt. De mener også at det ikke finnes beregninger og vurderinger om infralyd som kan påføre mennesker og dyr alvorlige helseplager. I tillegg mener de at det ikke er noen tvil om at kvaliteten på tilværelsen, samt økonomisk verdi på deres eiendom vil bli kraftig redusert.

John Skår påklager vedtaket i brev av 19.08.2019. Han peker på en rekke punkter som burde tas til vurdering når det gjelder vindparkutbygging på Lutelandet.

Skår skriver at vindkraft ses som en viktig løsning for fornybar energiproduksjon. Samtidig er det store protester mot utbygging på land, og mange mener at det må stoppes. Han skriver at energiministeren har sagt at ny lønnsom vindkraft skal ha lokal støtte og at det skal være behov for vindkraften. Videre skriver han at området er ekskludert fra forslag til nasjonal ramme for vindkraft, da det er av nasjonal interesse å bevare området.

Skår mener konsesjon for 56 MW er noe helt annet enn konsesjonen som ble gitt for 45 MW, og at ingen informasjon om mulige konsekvenser er vurdert. Han spør om det i konfliktsoner bare skal

vrurderes etter energiloven og naturmangfoldloven, eller om andre interessenter skulle ha blitt veiet inn i beslutningsprosessen. Han viser til en klagesak med visse likheter som denne, Sandhaugen vindkraftverk, hvor OED kom frem til at økningen fra 9 til 15 måtte betraktes som ny konsesjon og dermed krevde egen konsesjonsvurdering. Han skriver også at vindparken er et lite prosjekt i forhold til andre vindprosjekter.

Skår skriver at det er investert store beløp i industriområdet med f.eks. dypvanskai som ble oppført for å utføre oppgaver knyttet til offshoresektoren. Dette anlegget har stor kapasitet, men står nå mye stille, delvis på grunn av usikkerheten og økt risiko knyttet til vindkraftverket på Lutelandet. Anlegget vil i stor grad bli dominert av transport til turbinene, skriver Skår. Etter turbinene er i bruk, frykter han at ingen vil investere da det vil være mye støy og fare for iskast for arbeidere i området. Dette er konsekvenser som NVE ikke utredet ifølge Skår.

Han er bekymret for at det vil få store helsekonsekvenser som resultat fra støy. Noe støy er hørbart, og noe støy kan hverken høres eller måles, men er likefult skadelig ifølge Skår. Infralyd under 20 Hz er ikke hørbart, men kan gi psykiske og fysiske skader. Skår skriver at «ifølge Arbeidstilsynet påvirker støy hjerte- og karsystemet, gir høyere blodtrykk, bidrar til muskelspenninger, fordøyelsesproblemer med mer, påvirker ufødte barn, bidrar til muskelspenninger, virker irriterende, trettende og reduserer konsentrasjonsevnen og oppmerksomheten.»

I tillegg skriver Skår at økning i installert effekt ikke er avveid mot endrede virkninger for miljø og samfunn. Han stiller også spørsmålsteget om hvorvidt prosjektet kan bli samfunnsøkonomisk lønnsomt, spesielt med sideinvesteringer som nettanlegg inkluderes. Han mener at NVE erkjenner at samfunn betyr noe og burde tas med i betraktning, men at det ikke blir fulgt opp. Han er redd for at turistnæringen vil bli påvirket negativt og at verdiskapningen i kommunen vil bli liten, da vindparken ikke vil sysselsette noen.

Skår foreslår derimot ett alternativ B, med industri- og næringsutvikling istedenfor vindkraft. Han skriver at mulige bransjer kan være offshore, fiske og oppdrett på land, strategiske lager, monteringsvirksomhet og rekreasjon og service.

Lutelandet Offshore AS v/Tor Gjertsen (LLOF) påklager vedtaket i brev av 19.08.2019. De har sendt inn en utdyping av klagen i brev av 30.01.2020, hvor de ber om oppsettende virkning av NVEs vedtak av 28.06.2019.

Lutelandet Offshore AS skriver i klagen av 19.08.2019, at de mener vindkraftanleggets innvirkning på industriparken ikke har blitt nærmere utredet eller vurdert, hverken av konsesjonær eller NVE, på tross av at de er nærmeste nabo. Dermed mener de saken ikke har vært godt nok opplyst jf. forvaltningsloven § 17, og at vedtaket er i strid med retningslinjer og konsesjonsvilkår for støy og skyggekast. De krever dermed at NVEs vedtak må oppheves, eller at alle forholdene må utredes, samt at konsesjonæren dokumenterer tilstrekkelige avbøtende tiltak innen anleggsstart.

Lutelandet Offshore AS viser til at støynivået ved bygninger med støyfølsom bruk ikke burde overstige 45 dBA. Analysen av støy og skyggekast som er utarbeidet omtaler ikke belastningene som Industriparken vil bli påført. Industriparken er heller ikke avmerket på kartene over støy og skyggekast som følger MTA. Ut ifra det de kan lese av kartene, mener de områder som er avsatt til boliggrigger og tjenesteyting kan havne innenfor rød støy- og skyggekastsoner. De mener også at siden disse områdene ligger innenfor rød sone, at det kan bli umulig å etablere virksomhet på disse områdene i samsvar med reguleringsplanen. Dette kan igjen true utviklingen til hele Industriparken som er en sentral aktør i det lokale næringslivet. De mener også det er sett helt bort fra sammenfallende støy fra vindkraftverket og

Industriparken, som ikke er i tråd med gjeldene retningslinjer hvor man burde benytte inntil 3 dB strengere grenseverdier enn ellers.

Angående iskast mener Lutelandet Offshore AS at omfanget av ising og risikoen for iskast ikke er fulgt opp. De viser til at det eneste som er nevnt i MTA er helt kort at sannsynligheten er svært lav, uten at dette er nærmere begrunnet. De ønsker at en risikovurdering av hvorvidt dette kan utgjøre en risiko for virksomheten i Industriparken som nærmeste nabo.

De mener også at Lutelandet Energipark AS ikke har foretatt noen nærmere vurdering av vindkraftverkets mulige innvirkning på HMS og beredskap for Industriparken. De mener at dette bør pålegges både med hensyn til anlegg- og driftsfasen, men også med hensyn til at utbygger har nødvendig og rutine, samt tilgang til vann og annen infrastruktur i tilfeller som brann. De forutsetter i tillegg at turbinene ikke er plassert på en måte som kan komme i konflikt med gjeldene avstandskrav til tankanlegget som er aktuelt å etablere i samsvar med gjeldene detaljreguleringsplan.

I tillegg mener de at NVE burde kreve en ny konsekvensutredning, ettersom planendring i realiteten er på 11 MW som er over grenseverdien 10 MW, at OED nylig avslo søknad som gjelder Sandhaugen vindkraftverk, samt endringene i turbinstørrelse og i vindkraftprosjektet ellers.

I brev av 30.01.2020 begjærer de oppsettende virkning av NVEs vedtak av 28.06.2019 inntil OED har tatt endelig stilling til klagen, jf. forvaltningsloven § 42 første ledd. De begrunner begjæringen med at saken ikke har vært tilstrekkelig opplyst i henhold til forvaltningsloven § 17, blant annet fordi vindkraftverkets innvirkning på industriparken ikke har blitt nærmere utredet eller vurdert. De mener at vindkraftverket også vil bli etablert i strid med gjeldende retningslinjer og konsesjonsvilkårene for støy og skyggekast. De viser til innsendt klage og mener anleggsarbeidene ikke må igangsettes før denne og øvrige klager i saken er behandlet av OED. De viser til at industriparken har fått innvilget rammetillatelse til oppføring av brakkerigg på Lutelandet industriområdet, med et vilkår om at industriparken må gjennomføre støysikring av brakkeriggen, som følge av vindkraftverket. De har lagt ved vedtaket fra Fjaler kommune i saken.

Leif Roald Skår påklager vedtaket i brev av 19.08.2019. Han mener konsesjonen for vindkraftverket med 56 MW på Lutelandet i Fjaler kommune må hindres med grunnlag i nasjonale interesser og behovet for alternativ utnyttelse av landområdet. Han viser til at en konsesjon ble gitt i 2011, og at det nå er fornyet uten at konsekvensene er utredet. Han mener OED må ta til seg noe av det John Skår skriver i klagen av 19.08.2019.

Advokatfirmaet Elden v/Torbjørn Kolås Sognefest på vegne av Skår VVS AS med flere påklager vedtaket i brev av 19.08.2019. De viser til merknader til planendringssøknad, MTA- og detaljplan sendt inn 08.03.2019 av Skår og Erstad på vegne av flere. Merknadene omhandlet hvordan miljøet, lokalsamfunnet og det lokale næringslivet ville bli påvirket. Skår og Erstad mener de ikke fikk svar på sine spørsmål og merknader i NVE sitt vedtak, og at NVE sine svar var generelle og overfladiske. De mener håndteringen av høringen og innspill har gjort det umulig for berørte parter å fremme sine bekymringer. Dermed mener de at NVE ikke har tilstrekkelig grunnlag til å fatte vedtak, og manglet kunnskap om mulige konsekvenser. I tillegg skriver de at NVE ikke har gjennomført høringsrunden og behandlet høringsuttalelsene i samsvar med de regler og retningslinjer som gjelder.

Skår og Erstad påpekte spesielt at detaljplan og MTA ignorerte konfliktene mellom vindkraftverket og eksisterende næringsvirksomhet, og konsekvensene for fremtidig industrietablering. Konsekvenser for lokale næringsvirksomhet, arbeidsmiljø og arbeidsforhold ble ikke vurdert for temaene «landskap, visuelle, støy, skyggekast, naturmangfold og kulturminner». De skriver at reguleringsplan for industri som ble godkjent to år før vindkraftanlegget ble lansert blir underslått, og at industrien må ha forrang, da

den kom først med plan og tidlig etablering. Da NVE ikke er kjent med fremtidig tiltak, mener Advokatfirmaet Elden at vurderingen ikke kan vektlegges. De skriver at NVE har utredningsplikt hvis NVE mangler opplysninger, og at henvisning til allmenne regler for bruk ikke er en konkret vurdering. Dermed mener de at vedtaket er truffet på uriktig grunnlag.

Skår og Erstad mener at 52 støymottakere vil eksponeres for nivåer over 40 dBA, med 22 av disse over 45 dBA. De mener planendringene medfører uakseptabel støy som ikke kan avhjelpest med plan om støyreducerende drift. At NVE har laget et vilkår der tiltakshaver må utarbeide en konkret plan for drift av anlegget som medfører at ingen blir utsatt for støy over 45 dBA, mener de ikke er reelt eller tilfredsstillende. Dette spesielt på bakgrunn av de svært skiftende værforholdene til Lutelandet, som kan føre til at støynivået i perioder er vesentlig over 45 dBA, uten å overstige gjennomsnittlig verdi på 45 dBA.

Advokatfirmaet Elden skriver at planendringen vil medføre uakseptable nivåer av skyggekastperioder som ikke kan avhjelpest med avbøtende tiltak. 50 hus/hytter er skyggemottakere, med 37 av disse som har verdier over grenseverdier på 30 timer per år. 41 har verdier over grenseverdier på 30 minutter per dag. Dette er gjennomsnittsverdier, og reelle plager må tenkes å være vesentlig høyere i perioder, og lavere i andre perioder. En forutsetning i NVE sitt vedtak er at spesifikke turbiner skal stenges i perioder der det finnes risiko for overskridelse av grenseverdier. Skår og Erstad har ikke tiltro til at tiltakshaver kan avbøte skyggekastforholdene i tilstrekkelig grad, og tiltakshaver selv viser til at tiltak vil medføre driftstap og at tiltakshaver helst vil unngå dette. De mener det er uakseptabelt at tiltakshaver ikke er 100% sikker på omfanget, ettersom det er av stor betydning for lokalt næringsliv.

Skår, Erstad og lokalsamfunnet er av klar oppfatning om at en utvidelse til 56 MW effekt vil påvirke næringslivet negativt. Kun 2-3 stillinger vil følge utbyggingen, noe som vil være langt mindre enn hva utbyggingen vil føre til i form av tapte stillinger. I tillegg er båthavna bekymret for virkningen av 180 meter høye vindmøller, samt støy og skyggekast. De viser til at hytteutbygging allerede er stoppet i påvente av vindkraftutbygging. Til sist skriver de at planendringen også med stor sannsynlighet medfører at fremtidig industri og industriutvikling ikke vil bli iverksatt. De konkluderer med at en endring i MTA-plan fra 17 litt mindre til 10 store vindmøller i realiteten ikke er en teknologiutvikling, men en ny situasjon som burde vært behandlet fra grunnen av.

De har i brev av 27.08.2019 sendt inn følgende presisering av klagen. Faktum Investering AS v/Leif Hatløy stiller seg positive til etablering av Lutelandet vindkraftverk og stiller seg ikke bak klagen.

Korssund Hyttelag v/Jarl-Egil Haugsbø påklager vedtaket i brev av 19.08.2019. De fremmer følgende ni krav:

- Før konsesjonsbehandling skal infralyd være utredet og vurdert av faglig kompetente miljø, og eventuelle helsemessige konsekvenser skal tas hensyn til.
- Utrekninger for støy og skyggekast skal være dokumentert hvor alle eiendommer er tatt med i kart og tabellverk med riktige verdier.
- Hubro, som er av nasjonal interesse, blir tatt hensyn til.
- OED skjerper kravene til skyggekast for et anlegg som ligger midt mellom bebyggelse og sola, hvor alle vindmøller er synlige for alle naboer.
- Det er garanti for at den til enhver tid eier av vindkraftanlegget på Lutelandet alltid vil drifte i tråd med avbøtende tiltak fra NVE.

- Et svar på hvem som er økonomisk ansvarlig motpart for søknad om erstatning for verditap på eiendommer grunnet ulemper fra vindkraftverket.
- Minste avstand til nabo fra vindturbin skal være 8-10 ganger høyden på nærmeste turbin i henhold til veileder for vindkraft.
- Lutelandet Energipark AS blir innordnet under regelverket for samlet støy fra flere kilder.
- Anleggskonsesjon 200703458-99 blir trukket tilbake.

Advokatfirmaet Grette AS på vegne av Korssund Hyttelag påklager vedtaket i brev av 19.08.2019. De klager på vedtak om økt installert effekt fra 45 MW til 56 MW for Lutelandet vindkraftverk, samt godkjenning av MTA- og detaljplan. De skriver at i NVEs forslag til nasjonal ramme for vindkraft, er Lutelandet foreslått som areal som skal ekskluderes fra analyseområdet, på grunn av at området er viktig for trekkfugl.

De fastslår at konsesjon på 45 MW ligger fast og ikke berøres av forslaget, men at det ikke kan gis tillatelse til ny konsesjon på 56 MW. De skriver at saksbehandling av nye konsesjoner skulle stanses til den nye nasjonale rammen var fastsatt, som følge av brev 11.04.2019 fra NVE til OED. De mener også at konsesjon for testanlegg bortfaller, noe som understreker at konsesjonen ikke kan utvides med 11 MW, men må bygges innenfor rammen av den opprinnelige konsesjonen på 45 MW. De mener at det i realiteten nå søkes om en innlemmelse av den utgåtte konsesjonen inn i vindkraftparken.

På bakgrunn av forskrift fra 21.06.2017 skal alle vindkraftverk med installert effekt på mer enn 10 MW ha et planprogram eller melding og konsekvensutredes. Alle utvidelser eller endringer som i seg selv overstiger størrelseskriteriene i vedlegget skal også konsekvensutredes. Dermed skal vindparken konsekvensutredes på nytt. Rapporten fra Norconsult 04.04.2019 er etter deres syn begrenset, og oppfyller ikke kravene i forskriften til konsekvensutredninger.

De viser til at det er kommet ny informasjon om aktivt hekkende Hubro innen en radius på 5 km fra vindkraftverket. De mener at flere turbiner av stor størrelse vil få mulig store konsekvenser for hubro, som er kategorisert som truet (EN) på rødlista. Dette taler for at det ikke burde gis konsesjon for økt installert effekt.

Hvis OED fastholder på adgangen til å utvide med 11 MW effekt, mener de at det anføres en ny konsesjon som er gitt uten korrekt konsesjonsprosess. Korssund Hyttelag mener de ikke er forelagt søknad om ny konsesjon eller endelig detaljplan før disse dokumentene ble godkjent av NVE 28.06.2019. De skriver også at søknaden ikke var gjort tilgjengelig på NVEs nettsider. De ser dermed på saksbehandlingen som å være i strid med energiloven § 2-1.

De om at OED fastholder om at worst-case skal legges til grunn for beregning av støy. I tillegg ber de om at OED fastholder NVEs pålegg om å utarbeide en plan for drift av anlegget, som beskrevet i vedtaket. Hyttelaget ber også om at Lutelandet Energipark AS utreder og vurderer lavfrekvent støy før MTA- og detaljplan kan godkjennes. De ønsker også at Lutelandet Energipark AS utreder omfanget og risikoen for skade ved iskast/nedfall før MTA og detaljplan kan godkjennes. Av hensyn til hubro skriver de at det ikke bør tillates turbiner med økt rotordiameter.

Korssund Handel påklager vedtaket i brev av 19.08.2019. De skriver at de ikke har mottatt noen informasjon fra Lutelandet Energipark AS på mange år, og viser til side 4, punkt 2, avsnitt 3, angående berørte grunneiere for støy og skyggekast. De er forundret over at det er gitt ny konsesjon uten at det er utført høring som må komme inn under andre krav om høring. Som berørt grunneier er de bekymret over konsekvenser støy og skyggekast vil påvirke dem. Siden det er gitt ny og større konsesjon mener de at de skulle vært orientert fullt ut som i en ordinær konsesjonssøknad med høring som de kunne kommet

med kommentar til. De kan ikke lese av kart hvilke støy- og skyggekastkonsekvenser som vil omfatte deres eiendom, og mener det er urimelig. De foreslår derfor at OED utsetter eller trekker tilbake hele konsesjonen i påvente av høring og ferdigstilling av nasjonal ramme for vindkraft, siden områder lang utenfor området for energiparken er foreslått ekskludert av miljødirektoratet.

Idar Skår påklager vedtaket i brev av 19.08.2019. Han ønsker ny konsekvensutredning på bakgrunn av:

- Økningen på 11 MW utløser i seg selv krav om ny konsekvensutredning
- Planområdet ligger i et område som er ekskludert fra vindkraft utpekt av Miljødirektoratet.
- Sveipearealet til vindturbinene er økt med ca. 75.000 m² i forhold til tidligere påståelser.
- Dokumentasjon av Hubro i nærheten av området.
- Ikke utredet konsekvenser på industriområdet som grenser helt inntil planområdet for vindkraft.

Angående støy mener Skår:

- Turbinene i dag er kommet ned rundt 1 Hz som er klassifisert som infralyd, som har dokumentert helseskadelig effekt på alt levende. Dette er ikke inkludert i regelverket i Norge, og kommer heller ikke inn i målingene i frekvensområdet for 20-200 Hz. For å stanse en slik lydølge må det være en vegg av fast substans på 343 meters tykkelse.
- Han skriver at intensjoner om å forebygge mot å utsette innbyggere, miljø og samfunn for støyproblemer samsvarer lite med den samlede støyen som blir for berørte parter. De skal få støy fra vindpark, kai/godsterminal og etablert skytebane, og Skår mener dette er i meste laget.

Angående skyggekast mener Skår:

- Utbygger fikk for lave verdier for skyggekast i sin første konsesjonssøknad slik at NVE den gangen ikke hadde rett grunnlag for vedtak.
- 50 bygninger blir utsatt for skyggekast over grenseverdien, noe som var påpekt allerede i første høringsrunde med påfølgende anker for den gamle konsesjonen. Dette ble ikke tatt på alvor av kommunen, NVE eller OED.
- Han ønsker garanti på at avbøtende tiltak om skyggekast vil fungere tilfredsstillende, slik at kravet på åtte timer per år med faktisk skyggekast blir fulgt av tiltakshaver.

Sogn og Fjordane Turlag, Naturvernforbundet, Norsk Ornitologisk Forening, Forum for natur og friluftsliv i Sogn og Fjordane påklager vedtaket i brev av 09.09.2019. De krever ny konsesjonsbehandling og nye konsekvensanalyser. Forumet peker på en rekke punkter for å underbygge sitt krav:

- At det reelle spørsmålet er om ny konfigurasjon av et vindkraftverk med installert effekt på 56 MW.
- Reduksjon av planområdet er på 0,03 km² i sørøst.
- Det må gjennomføres ny gjennomgang av det miljøfaglige grunnlaget og ny beslutningsrelevant informasjon.
- Omsøkt utvidelse for etablering i planområdet i nordøst.
- Konfigurasjonen er i praksis et helt nytt anlegg som utløser KU-plikt.

- Det må gjøres en tilstrekkelig vurdering av samla belastning for tildelte konsesjoner i kystlinja i Sogn og Fjordane. Endrede forhold og forutsetninger siden konsesjonsbehandling i 2011 og klagebehandlingen til OED i 2012.
- Det må gjennomføres ny systematisk sammenstilling av beslutningsrelevant informasjon, og det må innhentes mer kunnskap.
- Det må dermed gjennomføres ny konsesjonsbehandling, og prosjektet må settes på vent til «Nasjonal Ramme for vindkraft på land» er avklart.

I tillegg ønsker Forum for Natur og Friluftsliv Sogn og Fjordane å støtte klagemomentene til Fylkesmannen i Vestland.

Nei til vindkraft – Bevar Naturen v/Odd Yndestad påklager vedtaket i brev av 20.08.2019. De skriver i sin klage at:

- Vedtaket strider mot Fjaler kommune sine arealplaner. NVE har åpenbart satt forutsetninger i konsesjonen/MTA planen som Fjaler kommune reelt sett er satt til å håndheve. (Plan og bygningsloven, reguleringsplaner, arealplaner o.l. kommer til anvendelse)
- Vedtaket strider med eksisterende industri- og nærmiljø. NVE har ikke hensynstatt forholdet til eksisterende industri på Lutelandet. (Konsekvensen av ytterligere mer inngrep i samme område)
- Vedtaket strider mot naturmangfoldloven.
- Vedtaket medfører omfattende inngrep i naturen og strider med tidligere gitt konsesjon. (45 MV er blant annet endret til 56 MV)
- MTA planen omfatter ikke miljømessige utredninger om bilologi og geologi. (Naturmangfoldet)
- Vindturbiner er produsert av miljøskadelig materiale. Det er ikke utredet konsekvenser for miljøet, herav heller ikke hva som skjer med materialet når disse skal byttes ut eller bygges ned/ avsluttes. (Hvilke materiale er vindturbinene bygget av, og hva skjer med utslitt materiale i ettertid i forhold om det er nedbrytbart eller ikke. Skader/ forsøpler dette miljøet og naturen, er et av flere uavklarte spørsmål.)
- Konsesjon er i strid med den nasjonale ramme for vindkraft hvor området Lutelandet reelt er ekskludert. (Ikke egnet område)

Videre skriver de at NVE ikke har:

- Utredet konsekvenser av inngrep som skjer med natur og miljø. Utredningen er mangelfull og begrenset. (Omfatter kun noen fuglearter)
- Utredet konsekvenser for grunnvann og vannets kretsløp som har særskilt betydning for helse, miljø og mangfold.
- Utredet konsekvenser for nærliggende sjø/ sjøliv hverken i anleggsfase eller ettertid. (Hvilke opplevelser blir berørt)
- NVE har åpenbart overdratt ansvaret for videre/ utfyllende utredninger til Fjaler kommune.
- NVE og eller tiltakshaver har ikke gjennomført miljøtekniske undersøkelser.

- Vindkraft turbiner m.m. er omfattende endret.
- Infrastruktur er ikke tilrettelagt for vindkraftindustri.
- Eksisterende nettkabler er ikke dimensjonert for endringen. (Ytterligere inngrep i naturen)
- Konsesjonen er gitt på manglende kunnskapsgrunnlag.

Motpartens vurdering av klagene

Klagene er sendt Lutelandet Energipark AS til uttalelse i epost av 29.08.2019. De oversendte sine kommentarer i saken i brev av 13.09.2019. Med bakgrunn i NVEs vedtak av 28.06.2019 med tilhørende vilkår, har de sendt inn endringer til MTA og detaljplan i brev av 25.11.2019 og senere i brev av 04.02.2020.

I sine kommentarer i brev av 13.09.2019, skriver de at de har basert støyen etter real case metoden, og at NVE legger til grunn støyberegning etter worst-case metoden. Lutelandet Energipark AS skriver dermed at de må utforme bygging og drift av vindkraftverket deretter, og at et av tiltakene vil være å kjøre turbiner i støyreduert modus. Videre skriver de at turbin T10 dermed ikke vil være lønnsom å bygge, og at de baserer seg på at T10 blir tatt ut av planene. De skriver at flere klager peker på T10, og at fjerning av denne vil være et avbøtende tiltak som demper konfliktnivå. Total installert effekt vil da bli 50,4 MW. I tillegg ønsker Lutelandet Energipark AS å fremheve at hverken grunneiere eller Fjaler kommune har påklaget vedtaket av 28.06.2019.

For de ulike temaene som er påklagd skriver Lutelandet Energipark AS følgende:

- De vurderer at med worst case metodikken lagt til grunn for støy, at regelverket er fulgt med god margin og at naboene sine interesser er tilstrekkelig ivaretatt.
- Det er krav fra NVE om at regelverk for skyggekast ikke skal overskrides, og at vindkraftverket vil være utstyrt med programvare som håndterer dette. Styring og drift vil være underlagt regelverk om oppfølging og tilsyn, og at de kommer til å følge retningslinjer for støy og skyggekast. I tillegg er det inngått minnelig avtale med nærmeste nabo, der naboen aksepterer å bli påvirket over retningslinjene.
- I forbindelse med den opprinnelige konsesjonssøknaden i 2009 ble det gjennomført konsekvensutredning for et vindkraftverk på inntil 60 MW. Konsekvensutredning vurderte to ulike alternativer, hvorav ett omfattet 10 stk 6 MW turbiner med totalhøyde på 198.5 meter. Lutelandet Energipark AS skriver videre at konsesjonen fra NVE var på inntil 45 MW pluss testkonsesjon på 10 MW, og at NVE godtok konsesjonsendring til 56 MW. De skriver at de er enige i at endringen i utgangspunktet er omfattet av forskrift om konsekvensutredning, men at forskriften bestemmer at konsekvensutredningen sitt innhold og omfang skal tilpasses det aktuelle tiltaket. I tillegg skal konsekvensutredningene identifisere og beskrive de faktorene som kan bli påvirket og vurdere vesentlige virkninger for miljø og samfunn. Fra NVE sitt vedtak fremgår det at direktoratet har vurdert endringene opp mot opprinnelige konsesjon på flere punkter, og det er utarbeidet supplerende konsekvensutredning knyttet til naturmangfoldet. NVE har vurdert at supplerende utredning sammen med øvrige dokumenter gir tilfredsstillende

grunnlag for å treffe vedtak i saken. I tillegg skriver de at endelig utbygging vil være en økning på 5,4 MW sammenlignet med opprinnelig konsesjon.

- Lutelandet Energipark AS skriver at det ikke kan være feil av NVE å legge liten vekt på videre utnyttning av industriområdet, ettersom det ikke foreligger noen konkrete planer. De mener det ikke er et brudd på utredningsplikten etter forvaltningsloven § 17, slik Lutelandet Offshore AS hevder. Lutelandet Offshore AS er bekymret for mulig iskast fra nærmeste vindturbiner, og Lutelandet Energipark AS skriver at de vil ivareta hensyn som en del av konsesjonsvilkår 16. Lutelandet Offshore AS har særlig hatt fokus på turbin T10 i sin høringsuttalelse 22.03.2019, og ettersom denne ikke blir bygd vurderer Lutelandet Energipark AS at ulempene for industriområdet blir vesentlig redusert.
- Fylkesmannen i Vestland klager på NVE sitt vedtak, og konkluderer med at vindkraftverket er uheldig for fugletrekk. Det er vist til radarbasert fugleundersøking på Bremangerlandet, hvor NINA er brukt som utførende konsulent for undersøkelse. I notatet fra NINA vurderes det ulike avbøtende tiltak:
  - Merking av turbinblad ved å male et turbinblad i kontrastfarge.
  - Maling av nederste 10 meter av turbintårnet svart.

NINA peker også på etterundersøkelse for å evaluere effekten av tiltak for å se om det er behov for ytterligere tiltak, som «shut down on demand» hvor det stopp av turbiner når det er mye fugleaktivitet i luftrommet. LE skriver at de er spørrende til om slike tiltak er nødvendig på Lutelandet, basert på utredningene de har gjort og NVE sine vurderinger. Men dersom NVE/OED mener det er nødvendig for forsvarlig og akseptabel utbygging og drift med avbøtende tiltak for fugletrekk, så er LE imøtekommende til å drøfte/forholde seg til det.

Som følge av NVEs vedtak av 28.06.2019 og innkomne klager har Lutelandet Energipark AS gjort følgende endringer i prosjektet:

- *«Endra turbintype og leverandør:*
  - *Fra Vestas V150-5,6MW til Nordex N149-5,7MW*
  - *Navhøyde er 105 meter (uendra)*
  - *Rotordiameter fra 150 meter til 149 meter*
  - *Reviderte støy -og skyggekastberegninger ligg vedlagt.*
- *Endra layout frå 10 til 9 turbinar. T10 er teke vekk på grunn av mindre lønnsemd ved støyreduserande driftsmodus. Revidert plankart til vedlagt.*
- *Total installert effekt er endra frå 56 MW til 51,3 MW»*

I forbindelse med endringene har konsesjonær lagt ved et oppdatert detaljplankart og oppdaterte støy- og skyggekastberegninger.

NVEs vurdering av klagen

NVE kan oppheve eller endre vedtaket dersom NVE finner klagen begrunnet, alternativt oversende klagen til OED for endelig avgjørelse, jf. forvaltningsloven § 33.

Etter forvaltningsloven § 33 2. ledd skal NVE avvise klagen dersom vilkårene for å behandle klagen ikke er oppfylt. Klagen er gitt innen klagefristen og tilfredsstillende de øvrige vilkår for klagerett i

forvaltningslovens kapittel VI. NVE har med bakgrunn i dette forberedt klagene i tråd med forvaltningsloven § 33.

NVE har sammenfattet alle klagene, men vil kun kommentere nye forhold som er relevante for klageforberedelsen og som ikke tidligere er vurdert og/eller forhold som bør utdypes nærmere. De anførte klagegrunnene vil bli vurdert tematisk i det følgende. For øvrig viser NVE til «Godkjenning av konsesjonspliktige endringer, detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan for Lutelandet vindkraftverk» av 28.06.2019.

Saksbehandlingsfeil

Høring og varsling om vedtak

Asgeir Hope og Linda Merete Johnson Hope g.nr.274/8 etterlyser varsling av høring og orientering om vedtak. De mener at ettersom de ikke har blitt varslet tidligere, har de heller ikke blitt orientert om sin rett til å sende inn klage før det var for sent i forhold til fristen tidligere i 2019. Deres eiendom er innenfor 1500 meter fra anlegget, som er lagt til grunn for varsling, spesielt siden det er worst-case beregninger som skal gjelde. Korssund Handel skriver at de ikke har mottatt noen informasjon fra Lutelandet Energipark AS på mange år, og viser til side 4, punkt 2, avsnitt 3, angående berørte grunneiere for støy og skyggekast. De er forundret over at det er gitt ny konsesjon uten at det er utført høring som må komme inn under andre krav om høring. Skår og Erstad v/Advokatfirmaet Elden mener at NVE ikke har gjennomført høringsrunden og behandlet høringsuttalelsene i samsvar med de regler og retningslinjer som gjelder.

NVE har sendt søknaden på høring til Fjaler kommune, Fylkesmannen i Vestland, Vestland fylkeskommunen, netteier, lokale interesseorganisasjoner og lokalt næringsliv. Konsesjonær har orientert berørte grunneiere og rettighetshavere om høringen. I tillegg har NVE bedt konsesjonær om å orientere naboer som kan bli berørt av støy- og/eller skyggekast over gjeldende grenseverdier (basert på worst-case beregninger) om høringen. Grenseverdien er gitt som 45 dBA og ikke i antall meter fra vindkraftverket. NVE finner ikke at det er grunnlag for å ta klagegrunnene rettet mot mangelfull høring eller varsling om vedtak til følge.

Konsesjonsbehandling og konsekvensvurderinger

Flere etterlyser nye konsekvensutredninger ettersom det søkes om 11 MW ny installert effekt, og mener at konsesjonen gitt 28.06.2019 på 56 MW må betraktes som ny konsesjon, uten at det foreligger konsesjonssøknad og konsekvensutredninger. Flere viser til forskrift om konsekvensutredninger fra 01.07.2017, hvor det fremgår det at vindkraftanlegg med installert effekt på mer enn 10 MW alltid skal ha konsekvensutredning, og at utvidelser eller endringer av tiltak som i seg selv overstiger størrelseskriteriet i vedlegget også skal ha konsekvensutredning.

Flere viser til at OED nylig avslo søknad som gjelder Sandhaugen vindkraftverk. La Naturen Leve mener også at endringene i prosjektet, herunder høyde på vindturbinene tilsier at virkningen må vurderes på nytt. De viser til brev fra NVE til vindkraftbransjen der NVE ikke vil godta endret plass av turbiner og endret høyde uten ny faglig vurdering og visualisering. La Naturen Leve mener dette ikke er tilfredsstillende ivarettatt i hverken MTA fra 31.01.2019 eller supplerende utredning fra 29.03.2019.

Advokatfirmaet Grette AS på vegne av Korssund Hyttelag skriver at hvis OED fastholder på adgangen til å utvide med 11 MW effekt, mener de at det anføres en ny konsesjon som er gitt uten korrekt konsesjonsprosess. De mener de ikke er forelagt søknad om ny konsesjon eller endelig detaljplan før disse dokumentene ble godkjent av NVE 28.06.2019. De skriver også at søknaden ikke var gjort

tilgjengelig på NVEs nettsider. De ser dermed på saksbehandlingen som å være i strid med energiloven § 2-1.

NVE viser til at etter KU-forskriften vedlegg I pkt. 30 utløses det en ny plikt til konsekvensutredning ved utvidelser eller endringer «der utvidelsen eller endringen i seg selv overstiger størrelseskriteriene i vedlegget». Størrelseskriteriet i vedlegget er på 10 MW. Effektøkningen i vedtaket av 28.06.2019 er på 11 MW, og overstiger dermed størrelseskriteriet i KU-forskriften vedlegg I pkt. 28. Med bakgrunn i tidligere konsekvensutredningen og de supplerende konsekvensutredningene for naturmangfold fra 29.03.2019, mener NVE at saken samlet sett er godt nok utredet, og at redegjørelsen av virkningene av effektøkningen tilfredsstillende KU-kravene. NVE kan dermed ikke se at det er begått saksbehandlingsfeil som skulle føre til ugyldighet.

Støy og skyggekast

La Naturen Leve mener NVE ikke bør godkjenne minnelige avtaler som et avbøtende tiltak. Flere anfører at støymålingene burde vært gjennomført på en annen måte enn det dagens regelverk legger opp til, og mener det også burde vært gjennomført målinger av lavfrekvent støy. Virkningene av lavfrekvent støy burde også vært vurdert. Det anføres fra flere at deres bolig ikke fremkommer tydelig nok i kartene og tabellene for støy- og skyggekastvirkninger. Advokatfirmaet Grette ber om at OED fastholder NVEs punkt i vedtaket om at worst-case skal legges til grunn for beregning av støy. Det anføres av advokatfirmaet Elden at det ikke er reelt eller tilfredsstillende med NVEs støykrav på grunn av skiftende værforhold. De mener også virkninger fra skyggekast ikke kan avbøtes med tiltak, og har ikke tiltro til at tiltakshaver kan avbøte i tilstrekkelig grad. Idar Skår ønsker en garanti for at avbøtende tiltak for skyggekast vil fungere.

Lutelandet Offshore AS mener det må vurderes hvorvidt deres industripark blir påvirket av støy fra vindkraftverket, samt sammenfallende støy fra vindkraftverket og industriparken.

NVE konstaterer at klagen er rettet mot detaljplanen slik den var utformet i vedtak av 28.06.2019. Konesjonær har den 04.02.2020 sendt inn oppdatert MTA og detaljplan med oppdaterte støy- og skyggekastberegninger. I de oppdaterte planene er antall turbiner redusert fra 10 til 9.

Oppdaterte beregninger

I vedtak av 28.06.2019 stilte NVE vilkår om at tiltaket må driftes slik at ingen boliger med støyfølsom bruk blir eksponert for støy over Lden 45 dBA basert på verst tenkelig scenario. Som anført over har tiltakshaver redusert antall turbiner fra 10 til 9.

NVE konstaterer at de fremlagte, nye beregningene er utført i henhold til gjeldende retningslinje og veiledning (T-1442/M-128). Med den nye utformingen av vindkraftverket vil 11 boliger bli eksponert for støy over grenseverdien uten avbøtende tiltak. Konesjonær har derfor lagt til grunn at de vil drifte enkelte turbiner i støyreduert modus slik at 9 av disse boligene ikke eksponeres over grenseverdien. NVE viser til tabell 4 og 5 i de oppdaterte støyberegningene av 04.02.2020. Her redegjøres det for hvilke turbiner dette gjelder og hvilken type støymodus som skal benyttes. Konesjonær oppgir at det er inngått minnelige avtaler med eierne av de to resterende boligene.

For skyggekast er det også gjennomført oppdaterte beregninger. Beregningene viser at 12 av de 50 skyggekastmottakerne forventes å bli eksponert for skyggekast over anbefalt grenseverdi på 8 timer med faktisk skyggekast per år, uten avbøtende tiltak. Konesjonær har derfor lagt til grunn at de vil stoppe enkelte turbiner i perioder med skyggekastpåvirkning slik at grenseverdien kan overholdes for 10 av de 12 boligene. Konesjonær har inngått avtale med de resterende 2 boligeierne.

NVEs vurdering av støy

La Naturen Leve hevder det ikke kan aksepteres at konsesjonær kjøper seg ut av støy- og skyggekastproblemet ved å inngå minnelige avtaler. NVE konstaterer at kompensasjonsordninger/minnelige avtaler er akseptert som et avbøtende tiltak i henhold til kapittel 7.8.6 i T-1442/M-138.

Korssund Handel mener de ikke kan lese av kart hvilke støy- og skyggekastvirkninger som deres eiendom vil få. Atle og Signe Øen mener resultater fra støymålinger under vindkraftverkets drift burde publiseres på nett. De anfører videre at støyberegningene burde vært gjennomført på en annen måte enn det som det legges opp til i Miljødirektoratets veileder M-128. De lurer på hva som vil skje hvis det reelle støynivået viser seg å være større enn beregnet, ettersom deres eiendom er vurdert til 44,9 dBA og grensen er på 45 dBA.

NVE mener støyvilkåret i vedtak av 28.06.2019 om at verst tenkelig scenario skal legges til grunn, innebærer en tilstrekkelig sikkerhetsmargin. NVE vurderer derfor at de beregningene som er framlagt i tilstrekkelig grad påviser at Øens eiendom ikke vil bli eksponert for støy over anbefalte grenseverdi. NVE kan for øvrig ikke finne grunnlag for å kreve at støyberegningene skal fravike kravene som stilles i T-1442/M-128. Når det gjelder resultater fra eventuelle etterundersøkelser av støy vil dette være offentlige dokumenter som kan gjøres tilgjengelig for allmennheten. NVE konstaterer for øvrig at styring og drift av vindkraftverket er underlagt regelverk om oppfølging og tilsyn, hvilket betyr at det kan iverksettes reaksjoner dersom det viser seg at konsesjonær ikke har overholdt de støyvilkår som er fremmet i saken. NVE mener det er gjort en tilstrekkelig redegjørelse av hvilke bygg som eksponeres for støy- og skyggekast, og at de tabellene som er presentert er oversiktlige nok til å kunne vurdere virkningene av støy- og skyggekast.

Lutelandet Offshore AS anfører at det er gjort en for dårlig vurdering av hvilken støy- og skyggekastbelastning som vil bli påført industriparken. De mener arealer i industriparken som er avsatt til boliggrigger og tjenesteyting kan havne innenfor rød støy- og skyggekastsoner, og at det er sett bort ifra sammenfallende støy fra vindkraftverket og industriparken. NVE legger først og fremst til grunn at de oppdaterte planene fra 04.02.2020 ikke medfører økte støyvirkninger. NVEs behandling av MTA og detaljplan skal begrenses til å vurdere vindkraftverkets støyvirkninger. Som det ble redegjort for i vedtak av 28.06.2019 er det usikkert hvilken fremtidig industriell aktivitet som vil foregå på Lutelandet. NVE vil derfor ikke legge eventuell fremtidig industriell aktivitet til grunn i vårt vedtak.

Flere av klagerne anfører at tiltaket vil gi alvorlige fysiske og psykiske helseplager for dyr og mennesker ved at de mener vindkraftverket er en kilde til infrastøy. For sammenhengen mellom lavfrekvent støy og helsevirkninger vil NVE først vise til at Miljødirektoratet i 2012 vurderte om det var hensiktsmessig å innføre egne grenseverdier for lavfrekvent støy, etter at Danmark innførte dette året før. Miljødirektoratets utredning viste at den gjeldende anbefalte utendørs støygrense på Lden 45 dBA i de aller fleste tilfeller innebærer at innendørsstøy i frekvensområdet 20-160/200 Hz ikke overskrider 20 dBA, som er grensen i Danmark. Miljødirektoratet konkluderte på bakgrunn av dette med at det ikke er behov for å innføre egne grenseverdier for lavfrekvent støy i Norge.

NVE har i forbindelse med arbeidet tilknyttet Nasjonal ramme for vindkraft utarbeidet en rapport om nabovirkninger. Dette er et samarbeid med Folkehelseinstituttet (FHI), som i dette arbeidet skriver at det er en sammenheng mellom plagegrad og lydnivået fra vindturbiner, der plage begynner ved nivåer under Lden 40 dB. FHI skriver videre at enkelte rapporter viser en sammenheng mellom støynivå og søvn. De vurderer også mulige virkninger knyttet til mental helse, livskvalitet og hjerte-/karsykdommer, og konkluderer med at det er lite støtte i forskningslitteraturen for slike årsakssammenhenger.

NVE legger til grunn at det er den hørbare støyen som irriterer folk. NVE er kjent med at FHI i disse dager arbeider med en gjennomgang av kjent forskning på lavfrekvent lyd og mulige helsevirkninger av dette. Dersom FHIs arbeider i denne sammenheng viser at det er grunnlag for å revidere NVEs vurdering av støyvirkninger, vil vi vise til konsesjonens vilkår 6 i anleggskonsesjonen, der det fremgår at NVE kan fastsette nye vilkår for anlegget dersom det foreligger sterke samfunnsmessige interesser.

NVE konstaterer at konsesjonær ved den oppdaterte utbyggingsløsningen har ivaretatt vilkåret for støy som ble stilt i NVEs vedtak av 28.06.2019. Med forutsetning om at turbinene driftes i støyreduert modus som beskrevet i de oppdaterte planene av 04.02.2020, innebærer dette at ingen boliger med støyfølsom bruk blir eksponert for støy over Lden 45 dBA basert på verst tenkelig scenario. NVE finner derfor ikke grunnlag for å ta klagegrunnene rettet mot støy til følge.

NVEs vurdering av skyggekast

Idar Skår og Erstad anfører i sine klager at en rekke bygninger vil bli utsatt for skyggekast over grenseverdien og at det ikke finnes noe garanti for at tiltakshaver vil avbøte skyggekastproblematikk. Advokatfirmaet Elden mener virkninger fra skyggekast ikke kan avbøtes med tiltak.

I vedtatt MTA og detaljplan av 28.06.2019 satt NVE vilkår om at anbefalt grenseverdi på 8 timer faktisk skyggekast per år skal overholdes for samtlige skyggekastmottakere. Med forutsetning om at enkelte turbiner driftes i skyggekastreduert-modus, konstaterer NVE at omfanget av skyggekast for utbyggingsløsningen som er lagt frem i de oppdaterte planene av 04.02.2020, er i tråd med vilkåret i konsesjonen, dagens anbefalte grenseverdier og vilkåret som ble fastsatt i vedtak av 28.06.2019.

Konsesjonær kommenterer at vindkraftverket vil være utstyrt med programvare som sørger for at vindkraftverket driftes i tråd med NVEs vilkår for støy- og skyggekast. NVE konstaterer at styring og drift av vindkraftverket er underlagt regelverk om oppfølging og tilsyn, hvilket betyr at NVE kan iverksette reaksjoner dersom det viser seg at konsesjonær ikke har overholdt de vilkår som er fremmet i saken.

På bakgrunn av dette mener NVE at det er tatt tilstrekkelig hensyn til skyggekastvirkninger i den planlagte driften av Lutelandet vindkraftverk. NVE finner derfor ikke grunnlag for å ta klagegrunnene rettet mot skyggekast til følge.

Naturmiljø

Fylkesmannen i Vestland v/miljøvernavdelingen mener NVE i vedtak av 28.06.2019 ikke har gjort vurderinger basert på tilstrekkelig kunnskap i denne saken, og at det er gjort feilslutninger. Spesielt peker Fylkesmannen på problemstillinger knyttet til fugl og fugletrekk, hvor kunnskapsgrunnlaget nylig har blitt markant bedre, og mener det burde blitt stilt krav om for- og etterundersøkelser for å kunne avdekke avbøtende tiltak. De anfører at det er registrert hekkende hubro i området like utenfor planområdet, og mener dette setter krav til å se på et større geografisk område når naturmangfoldsloven kapittel 2 blir vurdert. Fylkesmannen skriver at NVE mangler kompetanse på biologi på saksbehandlernivå, og mener man må bruke kunnskap fra radarundersøkelsene som er gjennomført i regionen. Fylkesmannen, Advokatfirmaet Grette og La Naturen Leve anfører at det er manglende kunnskap om hubro når det gjelder leveområdet og sjanse for kollisjon.

NVE konstaterer at faglige vurderinger er gjort basert på den supplerende konsekvensutredningen i forbindelse med innsendt MTA og detaljplan, andre opplysninger og eksisterende kunnskap om fugl. Vurderingen av hva som er «så godt opplyst som mulig» jf. fvl § 17, må vurderes av det forvaltningsorgan som skal fatte vedtak. Kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens

karakter og risiko for skade. NVE vurderte ved forberedelsen av vedtak av 28.06.2019 at kunnskapsgrunnlaget var tilstrekkelig til å kunne fatte vedtak.

Fylkesmannen mener at studier av trekkruiter i Norge viser at en vesentlig del av fuglene trakk i høyder mellom 0 og 300 meter, som betyr at mange hundre tusen fugler vil passere sveipearealene for rotorbladene. De gjennomførte forundersøkelsene med fugleradar fra Bremangerlandet viste at 8,7% av trekket gikk under 200 m fra bakken, og 92,7 % av trekket gikk over høyeste vingesveip. Dette samsvarer godt med data fra Smøla. Enkelte trekk over Lutelandet kan også foregå innenfor turbinenes rotorbladhøyde. Basert på tilgjengelig forskning på unnavikelsesadferd vet man at responsen på vindkraftverk under trekk varierer fra art til art og ved ulike værtyper, men at de fleste artene responderer både med makro- og mikrounnavikelse til vindturbiner^{1,2}. Dette innebærer at fugler manøvrerer i luftrommet for å unngå vindturbinene og at de generelt flyr høyere over rotorhøyde etter utbygging. NVE kan ikke se at Fylkesmannen i Vestland i sin klage har vurdert unnavikelsesadferd hos trekkende fugl. Selv om fugl viser unnavikelse i større eller mindre grad for vindturbiner, vil det alltid foreligge en kollisjonsrisiko for enkeltindivider av fugl. NVE mener imidlertid at Lutelandet med de 9 turbinene er et relativt lite prosjekt som vil utgjøre en relativt liten barriereeffekt. Basert på tidligere gjennomførte radarundersøkelser av fugl, vet man at det foregår et omfattende fugletrekk langs norskekysten. Med kunnskapen om unnavikelsesadferd som også foreligger, mener NVE at det er lite sannsynlig at vindkraftverket vil medføre en vesentlig kollisjonsrisiko. Av den grunn har ikke NVE funnet grunnlag for å pålegge konsesjonær å gjennomføre for- og etterundersøkelser for fugl på Lutelandet.

Når det gjelder hubro er NVE kjent med hubro-lokaliteten som blir anført at kan bli påvirket av vindkraftverket. Som vurdert i vedtak av 28.06.2019 kan man ikke utelukke at hubro som bruker Lutelandet til matsøk kan være kollisjonsutsatt. NVE konstaterer at tiltakshaver har fjernet én turbin i de oppdaterte planene av 04.02.2020, og dette medfører mindre totalt sveipeareal og vil utgjøre redusert kollisjonsfare for både hubro, trekkende fugl og fugl for øvrig.

Som vurdert i vedtak av 28.06.2019 mener NVE at tiltakets endelige utforming, slik det ble fremmet i detaljplanen og senere endring i antall turbiner/turbintype, utgjør en vesentlig bedre utnyttelse av planområdet samtidig som kollisjonsfaren for fugl er redusert sammenlignet med den konsesjonsgitte utbyggingsløsningen. Med bakgrunn i ovenstående drøfting og etter en helhetlig vurdering av vindkraftverkets potensielle virkninger for fugl, finner vi ikke grunnlag for å endre vårt vedtak av 28.06.2019 ved å pålegge ytterligere avbøtende tiltak for fugl.

Forhold til andre planer

Flere av klagerne mener det ikke er tatt hensyn til den framtidige utvikling av industriområdet, som ligger i nær tilknytning til vindkraftverket. Det vises til reguleringsplan for industri som ble godkjent to år før vindkraftanlegget ble lansert blir underslått, og at industrien må ha forrang, da den kom først med plan og tidlig etablering. De skriver at NVE har utredningsplikt hvis NVE mangler opplysninger, og at henvisning til allmenne regler for bruk ikke er en konkret vurdering. Dermed mener de at vedtaket er truffet på uriktig grunnlag.

Lutelandet Offshore AS mener vindkraftanleggets innvirkning på industriparken ikke har blitt nærmere utredet eller vurdert, hverken av konsesjonær eller NVE, på tross av at de er nærmeste nabo. Dermed mener de saken ikke har vært godt nok opplyst jf. forvaltningsloven § 17, og at vedtaket er i strid med

---

¹ Desholm, M. & Kahlert, J. 2005. Avian collision risk at an offshore wind farm. *Biol. Lett.* P. 296–298.

² Everaert, J. 2014. Collision risk and micro-avoidance rates of birds with wind turbines in Flanders. *Journal Bird Story, Vol.41 2014.* p. 220-230. [Link](#)

retningslinjer og konsesjonsvilkår for støy og skyggekast. De krever dermed at NVEs vedtak må oppheves, eller at alle forholdene må utredes, samt at konsesjonæren dokumenterer tilstrekkelige avbøtende tiltak innen anleggsstart.

De mener også at Lutelandet Energipark AS ikke har foretatt noen nærmere vurdering av vindkraftverkets mulige innvirkning på HMS og beredskap for Industriparken. De mener at dette bør pålegges både med hensyn til anlegg- og driftsfasen, men også med hensyn til at utbygger har nødvendig og rutine, samt tilgang til vann og annen infrastruktur i tilfeller som brann. De forutsetter i tillegg at turbinene ikke er plassert på en måte som kan komme i konflikt med gjeldene avstandskrav til tankanlegget, som er aktuelt å etablere i samsvar med gjeldene detaljreguleringsplan.

Skår skriver at det er investert store beløp i industriområdet med f.eks. dypvannskai som ble oppført for å utføre oppgaver knyttet til offshoresektoren. Dette anlegget har stor kapasitet, men står nå mye stille, delvis på grunn av usikkerheten og økt risiko knyttet til vindkraftverket på Lutelandet. Anlegget vil i stor grad bli dominert av transport til turbinene, skriver Skår. Etter turbinene er i bruk, frykter han at ingen vil investere da det vil være mye støy og fare for iskast for arbeidere i området.

NVE konstaterer at nærliggende eiendom øst for vindkraftverket er regulert til industriområdet. NVE viser til at det er usikkert hva slags aktivitet som er planlagt på industriområdet. NVE vektlegger konkrete virkninger i sine vurderinger. Dette innebærer at mulige fremtidige tiltak ikke vil bli vektlagt i vurderingen av virkninger av vindkraftverket. Annen industrivirksomhet på Lutelandet må anses som et planlagt tiltak som må driftes etter egne retningslinjer og regelverk for støy fra industrivirksomhet.

Nasjonal ramme

Flere klager på godkjent MTA og detaljplan med begrunnelse at et vindkraftverk på Lutelandet ikke er inkludert blant de 13 utpekte områdene i nasjonal ramme for vindkraft. De reagerer også på at NVE behandlet søknad om konsesjonspliktige endringer når det er stans i behandlingen av meldinger og konsesjonssøknader.

NVE konstaterer at vurderingene vedrørende de egnede områdene og ekskludering av mindre egnede områder i den nasjonale rammen var ment å gjelde *fremtidig* utvikling av vindkraft, og ikke vindkraftverk som allerede var meddelt konsesjon. Nasjonal ramme for vindkraft hadde som mål å finne *nye* egnede områder for etablering av vindkraftverk i Norge. Stansen i behandlingen av meldinger og konsesjonssøknader har derfor vært gjeldende for *nye* prosjekter. Vindkraftprosjekter som allerede har fått tildelt konsesjon, har imidlertid en tillatelse de har rett til å benytte. MTA og detaljplaner og søknader om konsesjonsendringer i prosjekter som har konsesjon blir derfor behandlet som normalt, uavhengig av nasjonal ramme og vurderingene som er gjort i den forbindelse. NVE konstaterer for øvrig at regjeringen valgte å ikke gå videre med Nasjonal ramme for vindkraft den 17.10.2019.

Iskast

La Naturen Leve skriver at de er uenige i konklusjonen at sannsynligheten for ising er svært lav, ettersom det i konsesjonssøknaden for Ulvegveina fremgår at store deler av området er godt eksponert for ising. De viser til at det i tillegg har vært utfordringer relatert til ising i nabokommunen Solund. Lutelandet Offshore AS anfører i sin klage at omfanget av ising og risikoen for iskast ikke er fulgt opp. De viser til at det eneste som er nevnt i MTA er helt kort at sannsynligheten er svært lav, uten at dette er nærmere begrunnet. De ønsker at en risikovurdering av hvorvidt dette kan utgjøre en risiko for virksomheten i Industriparken som nærmeste nabo.

NVE viser til at konsesjonær i henhold til vilkår 16 i anleggskonsesjonen skal, vurdere omfanget av ising og risikoen for skade ved iskast/isnedfall i anlegget før anlegget settes i drift. NVE konstaterer at

denne planen skal godkjennes av NVE før anleggsstart. Siden det foreløpig ikke foreligger vurderinger av iskast fra Lutelandet vindkraftverk vil ikke NVE kommentere ising ytterligere på nåværende tidspunkt, jfr. Veileder nr. 5/2018: Iskast fra vindturbiner.

Behovet for kraft og samfunnsnytte

La Naturen Leve mener manglende innfrielse av kommunens ønsker bidrar til å svekke den lokale støtten. I tillegg mener de at det ikke er behov for kraften fra vindkraftverket. Videre anfører de at det ikke er noen lokaløkonomisk effekt av vindkraftverk, og mener vindkraftverket vil få negative økonomiske virkninger for lokalt næringsliv og for lokal bebyggelse. De mener at samfunnskostnadene i form av nytt nett samt negativ verdiskapning, gjør at Lutelandet vindkraftverk fremstår som et samfunnsmessig ulønnsomt prosjekt. Korssund Hyttelag v/Jarl-Egil Haugsbø mener at anleggskonsesjon bør bli trukket tilbake.

NVE tolker det som at LNL presenterer argumenter for å trekke tilbake konsesjonen til Lutelandet Vind AS. Korssund Hyttelag v/Jarl-Egil Haugsbø ønsker at konsesjonen trekkes tilbake.

Konsesjoner til vindkraftverk er enkeltvedtak som gir konsesjonæren en offentligrettslig rettighet til å etablere vindkraftproduksjon innenfor et konsesjonsgitt planområde. Etter at klagefrister for enkeltvedtak har løpt ut, er det snevre rammer for omgjøring av gyldige enkeltvedtak.

For det første kan gyldige enkeltvedtak omgjøres dersom endringen ikke er til skade for noen som vedtaket retter seg mot eller direkte tilgodeser. For det andre kan gyldige enkeltvedtak omgjøres til skade for en part dersom det skjer for å ivareta tungtveiende allmenne hensyn, som etter en samlet vurdering veier vesentlig tyngre enn de hensyn som taler imot. Hensynet til den som har fått en rettighet gjennom konsesjonen og innrettet seg etter vedtakets innhold, veier normalt tyngre jo lengre tid det har gått siden vedtaket ble truffet.

Enkeltvedtak som er ugyldige kan omgjøres i noe større grad enn gyldige enkeltvedtak. Brudd på forvaltningslovens saksbehandlingsregler kan føre til ugyldighet, men et vedtak er likevel gyldig når det er grunn til å regne med at feilen ikke kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold. Hvis det viser seg at avgjørelsen er truffet på et feil eller ufullstendig faktisk grunnlag, vil dette kunne føre til at vedtaket blir ugyldig. På samme måte som for saksbehandlingsfeil, vil ugyldighet på dette grunnlag bare inntre hvis det ikke er relativt klart at svikten i beslutningsgrunnlaget ikke kan ha hatt noen betydning for vedtakets innhold.

NVE mener at en eventuell endring i kraftsituasjonen i regionen eller behovet for kraft siden konsesjonsvedtaket ble fattet, alene ikke kan begrunne omgjøring av gyldige gitte vindkraftkonsesjoner.

Konklusjon

NVE kan ikke se at det i klagen er kommet frem nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vårt vedtak av 28.06.2019. Klagen oversendes derfor OED til endelig avgjørelse jmfør forvaltningsloven § 33.

Konsesjonær har med bakgrunn i NVEs vedtak av 28.06.2019, gjort endringer i MTA og detaljplan for å imøtekomme NVEs vilkår. Endringene er oversendt NVE i brev av 04.02.2020, og består av endret turbintype fra Vestas V150-5,6MW til Nordex N149-5,7MW, med redusert rotordiameter fra 150 meter til 149 meter, og uendret navhøyde på 105 meter. I tillegg er prosjektet redusert fra 10 vindturbiner til 9, hvor T10 med tilhørende veinett er tatt ut av planene. Det vises til vedlagt revidert detaljplan. Total

installert effekt er redusert fra 56 til 51,3 MW. NVE har vurdert endringene som marginale, og i tråd med NVEs vedtak av 28.06.2019. NVE konstaterer at konsesjonær ved den oppdaterte utbyggingsløsningen har ivaretatt vilkåret for støy som ble stilt i NVEs vedtak av 28.06.2019. Med forutsetning om at turbinene driftes i støyreduert modus som beskrevet i de oppdaterte planene av 04.02.2020, innebærer dette at ingen boliger med støyfølsom bruk blir eksponert for støy over Lden 45 dBA basert på verst tenkelig scenario. NVE ber OED legge til grunn endringene i sin behandling av klagen.

Alle sakens dokumenter gjøres tilgjengelige for departementet gjennom internettløsningen SeDok.

Utsatt iverksetting

Lutelandet Offshore AS v/Tor Gjertsen har bedt om utsatt iverksetting i brev av 30.01.2020. Inntil OED har tatt endelig stilling i saken mener han at prosjektet må gis oppsettende virkning. Han mener dette med grunnlag i at saken er påklaget samt at han mener det er begått saksbehandlingsfeil, blant annet fordi vindkraftverkets innvirkning på industriparken ikke har blitt nærmere utredet eller vurdert.

Både underinstansen (NVE) og overinstansen (Olje- og energidepartementet - OED) kan bestemme at vedtaket ikke skal iverksettes før klagen er endelig avgjort, jf. forvaltningsloven § 42. Utsatt iverksetting er et unntak fra hovedregelen om at et vedtak kan iverksettes umiddelbart selv om det er påklaget. Beslutning om utsatt iverksetting gjelder derfor spesielle tilfeller.

Om NVE skal gi utsatt iverksetting avgjøres konkret og beror på en helhetlig skjønnsvurdering. Dette er blant annet basert på en vurdering av ulike interesser som gjør seg gjeldende for det konkrete tiltaket og forhold knyttet til selve klagesaken. Lutelandet Energipark AS opplyser at de vil iverksette tiltaket i løpet av slutten mars. NVE viser til at formannskapet i Fjaler kommune har gitt dispensasjon fra gjeldende reguleringsplan. Etter NVEs vurdering er begrunnelsen for oppsettende virkning i dette tilfellet ikke tilstrekkelig grunnlag for å fravike hovedregelen om at vedtaket kan iverksettes før klagen er endelig avgjort.

NVE har besluttet å ikke utsette iverksettelsen av vedtaket. Dette er en prosessledende beslutning som ikke kan påklages. Den kan likevel overprøves av OED på eget initiativ, eller dersom klager ber departementet om det.

Med hilsen

Ingunn Åsgard Bendiksen
direktør

Øyvind Leirset
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg: Detaljplan – Lutelandet vindkraftverk - 04.02.2020

Kopi til:

- Fylkesmannen i Vestland
- Atle og Signe Øen
- La Naturen Leve v/Inger Leirvåg
- Asgeir Hope og Linda Merete Johnson Hope
g.nr.274/8
- John Skår
- Lutelandet Offshore AS v/Tor Gjertsen (LLOF)
- Leif Roald Skår
- Advokatfirmaet Elden v/Torbjørn Kolås Sognefest
på vegne av Skår VVS AS med flere
- Korssund Hyttelag v/Jarl-Egil Haugsbø
- Advokatfirmaet Grette AS på vegne av Korssund
Hyttelag
- Korssund Handel AS
- Idar Skår
- Sogn og Fjordane Turlag, Naturvernforbundet,
Norsk Ornitologisk Forening, Forum for natur og
friluftsliv i Sogn og Fjordane
- Nei til vindkraft – Bevar Naturen v/Odd Yndestad
- Fjaler kommune
- Lutelandet Energipark AS

LUTELANDET VINDKRAFTVERK DETALJPLAN 21.11.2019

9 turbiner

MÅLESTOKK 1 : 10 000

- Turbinpunkter
- ▤ Veier
- ⋯ Veikorridor
- ⚡ 132 kV linje til Hålandsfossen

